

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

56 [i.e. 57]. Literatorum Sin. triplex classis quàm dura Examina exigat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

Sic fore parendo fidelem subiectorum obedientiam, Magistratuum iubendo auctoritatem moderatam; priuati cuiusque in vitæ officiis seruandis inculpatam virtutem.

Hic Sinarum Magister Confusius; hæc eius librorum auctoritas & fides tam religiosa vt nec syllabam in iis aufint in controuersiam trahere. Ex his ab infimo ad supremos, omnes se fingunt Literati; quicquid ascensu promouerint, contentionibus ingenij, & sciendi merito id debent, multorum examinum seueritate ad purum excocto, tam cæca & acri, vt nec odij vmbra nec gratiæ possit admittere; ac licet ad gradus etiam infimos literarum, exorbendæ sint illis difficultates omni opinione nostra, vsuque grauioribus, verum extra illos cum nihil possint sperare diuitiarum & gloriæ, ingenij viribus, & labore confisi sibi à se omnia pollicentur, & si minus in primis, aut mediis, in imis saltem subfelliis locum sibi facturos, nullus enim locus inter Literatos merito suo & præmio vacat, etiam infimus, & abiectissimus nobilitatem ab Rege consequitur, comæatûmque rei familiaris in omnem vitam. Facit autem ad hos gradus viam accessu tam arduam causa triplex prima nouem librorum quibus solis eorum insudat opera, character innumerabilis, & varietate infinita linearum, distincta vocum significatio. Imaginosa vi opus est valida, vt comprehendantur, animo figuratum tot millia, sintque in promptu cum vsus est; nam omnes qui teneat, habeatque ad vsu quemlibet expeditas reperitur nemo: altera eharacterum diuersa inter se consociatio, nexûsque multiplex, ex quo velut musiuo, mira existit elegantia figuratorum sensuum, & expressiones eorum acres, & viuidæ; nos enim ex literis voces; illi ex iisdem sententias variè commissis integras componunt. Ad hoc egent sublimis ingenij viuaci acuminis, nec triualibus inuentis contenti, dictorum ambiunt generositatem, ornantque illam omni eruditione ab antiquis suorum historiis, Poëtis & Oratoribus petita; fabulas respuunt tanquam indignas prudenti homine, & recti verique ex falso mendicæ. Tertia denique difficultatis causa experimentis continetur, quæ sui præbeant oportet qui ad gradus secundos literarum adspirant; ad hanc limati iudicij quanta firmitas exigatur mox edam: nunc imaginum artifex facultas; excelsi acumen ingenij; & exquisitus iudicij vigor; tria hæc ad magnam scientiam præsidia, cum ægrè in singulis omnia excellant, inde asperum euadit ad Literarios honores iter, ac tantum non inuium: triplici ad eos ascensu examinum scanditur, quorum quisque vt altior sic operosior; superandi sunt singuli probatione ingenij præstantis, contentione laboris in studendo, & quo nullum meriti fortius argumentum, competitorum victoria, quorum est quidem immensus numerus; at qui summum quod præstant assequantur paucissimi. Primum horum agonem vrbes omnes spectant, subitûrque veluti apud nos pro baccha laurea. Secundus pro magisterio, certatur solum intra metropoles:

56.
Literatorum
Sin. triplex
classis quam
dura Examina
exigat.

poles; tertius in aula tantum Pechinensi, pro iure, & insignibus Doctoris. Ad prima Examina designatus est suus cuique Prouinciæ à Rege, vir exploratissimæ fidei, & doctrinæ quem Thihium dicunt, eius est obire ciuitates, & candidatos literarum probare, vt fiat ex iis selectus Suizaiozum quod vertamus licet, bacchalaureorum. Concurrunt prout est vrbs frequens, horum ad quatuor, quinque sex millia; singulorum doctrina tentatur examine triplici, primum agunt ex Literatis antiquioribus quaterni qui degunt in academia Confusij. Horum è manibus transeunt ad seueriores, Præfectos videlicet ciuitatis, sed longè impari quàm venerant numero, solis enim qui prima tulere suffragia, fas est secunda hæc ambire, in quibus aded minuitur numerus, vt ægrè ducentos efficiant, quorum tertia demum, cæteris acrior periclitatio ad Thihium spectat, qui viginti, ad summum triginta, suo iudicio, dignos laurea baccha inaugurat, ingeniorum florem, tanto nimium ex numero, tam augultum, tam sagaci sollicitudine & cura lectum, Reiectos ab imis, vel mediis sedibus, non frangit repulsa, nec abiicit, maioribus animis literarum studia resumunt, alteram aleam suo tempore subituri: quò illos tum alia stimulant, tum honos, & veneratio, quibus nouum dignitatis gradum, vniuersi promotis gratulantur: nam exinde ab Rege sibi ac domui annonam accipiunt; priuilegiis augentur; censentur inter vrbs optimates. Peculiari cultu spectabiles incedunt; grauioribus cerimonijs adeuntium officia excipiunt, & reddunt; multis in rebus immunes sunt à communi foro; & si quæ reos causa damnauerit, mitius pœnas luunt, denique velut recens ex seipsis nati, nouique generis prima stirps, primarij nobiles hoc ipso creantur: nobilitatem enim Sinæ vt à maioribus nequaquam hauriunt, sic non transmittunt ad minores, suam cuique nobilitatem sua virtus, & suum ingenium fingit, sibi quisque vni eam debet, præterea nemini; & suo interdum ex mapali pedes ad examen profectus, prærogatiua scientiæ repente fit nobilis, ditatur, honoratur, eoque subinde dignitatis attollitur, vt Regis etiam propinqui eum de genibus alloquantur. Verum enimvero quem dixi tertius Literatorum Ordo, donec ad secundum pertigerit, obnoxius est nouo examini quo Thihius eorum primorum cognoscat, num fortè honorum opumque saturi, labori pepercerint (qui certè haud paulò grauior ad secundam Literatorum classem ab iis exigitur quàm ad primam) num suum ingenium, patriæ spes, & beneficentiam regiam luserint. Reuocantur itaque ad incedem, datoque iterum experimento sui, diuiduntur quintuplici ordine. Primis negotia, & officia creduntur honorifica simul, & quæstiosa; secundis item, sed parcius; tertios nec pœna nec præmium afficit; quarti publicè cæduntur, maiori dolore quàm probro; exaugurantur vltimi omni gradu & ad pristinam redeunt vilitatem.

Hos omnes gradu antecedunt Magistri, seu quod aliud sit nomen quod Chiugin Sinensi certius respondeat. Hanc in classem adscribi

non ambiunt, nisi quos omnium optimos, inferior exceptit, nec promouentur nisi tertio quoque anno, & intra quindecim Provinciarum metropoles, idque octaua Luna quæ in Septembrem nostrum eadit. Pechinum, & Nanchinum centum quinquaginta; vrbes aliæ, ferè centum producant, nec licet hunc numerum exire. Præfectus studiis Senatus, Regi centum præstantes Literatos libello exhibet, vt ex iis triginta seligat, quos in metropoles singulas binos mittat examinibus præfuturos, horumque alterum ex Collegio regio in quo nemini sedes est, nisi sit laude omni maior: eorum profectio ad articulos temporis tam aptè exigitur, vt die eodem adcreditas sibi metropoles, pertingant vniuersi; nempe Lunæ octauæ nono, duodecimo, & decimo quinto, etsi duorum subinde mensium distent itinere; aduocantur qui missis ab Rege assideant & parte laboris eos leuent quem sanè tam grauem & diuturnum perferre soli omnino non possent, Interea vero dum noni diei, prætolantur auroram duo illi, quos huic officio in aula Pechinensi Regis imperium addixit, mortalium neminem vel affantur ipsi vel audiunt, ne suspiciones moueant, indicati cuiquam argumenti quod improuisum debet examinandis omnibus proponi. Habent Metropoleon vnaquæque Palatium muro cinctum, speculatoriis, distincto turribus, & latè capacem aream claudente, cellarum circiter millia quatuor complexam, harum singulæ tres ægrè latæ passus, quatuor cum dimidio longæ, ad hominis staturam altæ; supellex mensa & sediculum præterea nihil. Subituri examen ad Magisterium baccalauræi, vna ianua omnes intrant, sed ipso in limine sigillatim excussi, ne quid in vestibus, aut penicillorum calamis scriptum celet; quod si deprehensi fuerint attentasse, crudè à lictoribus publicis verberantur, præter se igitur, calamariam thecam, penicillos tres, & cartæ folium, nihil eò inferunt; ingressi clauduntur signatis ianuis; circumdant palatium milites; Literati pro turribus excubant ne quo cellulis clausi missio vel accepto signo, alienum opus pro suo nitantur obtrudere. Nec fas est quicquam vicino sodali, de cella, non dico inuicere, cum protus aspectu mutuo careant, sed nec insulfurrare quidem, cum cellis singulis miles aduigilet totus oculus. Pendent ad quatuor areæ angulos cubitalibus literis commissionum argumenta, in quibus debent experimentum sui præbere candidati. Sunt autem primo quidem die, effata Confusij quatuor ex libris quinque doctrinarum, tria vero ex aliis quatuor, quorum est apud Sinas summa auctoritas. Licet cuius optare quam suis viribus senserit æquiores: orationis in eam scribendæ modum metiri debet characteribus quingentis (seu quod idem est) vocibus completi. Die altero, & tertio, qui sunt Lunæ decimus quintus, & duodecimus, integrantur excussiones, excubiæ, cautiones. Trium proponitur deliberatio, in quibus quid fieri prudenter debeat? quid omitti? quod dandum Regi consilium? pronuntiandum est, in modum libelli supplicis. Habet dies tertius & postremus, causarum ciuiliū & capitalium

pitalium tres nodos dissoluendos, absoluendo, damnando, conciliandis inter se partibus ut si candidati pro tribunali iudicarent. Tribus his doctrinae reconditoris, & sapientiae probationibus dies dictos infumunt, & ab hora diei prima labori acerrimè ad noctem incumbunt. Prandium iis leue ciuitas suggerit, à quo nihil fumorum metuat cerebrum. Sub noctem omnes sua folia complicant, sigillo claudunt, suoque, maiorum, patriae, ac sui cum obscuri & ignoti pagi adscripto nomine Praefectis tradunt. Praesto sunt his amanuenses, indeque apographa non atramento, sed minio statim ducunt, pernecitate quidem incomparabili, sed fide tam religiosa, ut ne apici quidem vtramvis in partem dent veniam; hæc auctorum suppresso nomine, suis primùm ritè cum archetypis collata censorum iudicio committuntur, archetypis interim sub sera, & annulo reseruatis: sic auctorum ignari penitè, de descriptionibus illorum censes iudicant. Primus earum ab assessoribus aduocatis delectus peragitur, ij tanta ex multitudine optimas qualquos seponunt ab aliis, plures duplò quàm sit designatus ad gradum numerus. De his ad vltimum duo illi ex aula missi pronuntiant, & partem earum altera meliorem, suo calculo probant, in quo nihil non accuratatione incredibili attendunt; sed iudicij maximè, in sententia ferenda, & dando consilio cordatam firmitatem. Hos tandem perfuncti lucubrationum serupuloso delectu, coguntur examinatores, earum apographa, cum archetypis autographis conferunt, & integritate geographorum omnium, ad viuum probata, compertaque, magisterio dignos, Luna octaua exeunte in publicum proferunt; nomina illorum, & scripta, & excusa toto regno spargunt, cum eximia eorum cuiuspiam, compositione, non oculis modo Senatus regij, sed Rege ipso digna. Hic dici non potest, quanta passim gratulatione, honore, lætitiis, muneribus etiam excipiantur ab omnibus, tanquam regni deinceps primaria capita, & ex parte Rectores; nam magnam in partem veniunt, munificentiae regiae officiorum, & prærogatiui cuiuslibet iuris; nec vlla superest deinceps subeunda illis periclitatio, sed possunt tutò partis frui, & in gradu, si lubet, quem adepti sunt, quiete, vitæ residuum agere, postposito ambitu Zinsuum, siue Doctoratus, qui amplissimus est, ac supremus Literatorum Ordo: ad hunc nisi tertio quoque anno nullus prouehitur, Prouectioni status dies Lunæ secundæ nonus, duodecimus, & decimus quintus; locus aula ipsa Pechinensis; & Rege ipso coram, dictisque ipsomet ab Rege censoribus de promouendorum merito cognituris, quibus ex omni sapientiae flore lectis, vnum adiungit ex Colais, qui Magistratus secundum ab Rege locum tenet. Probationis formam à superiori nihil distinguit nisi argumentorum quæ proponuntur sublimitas, doli seuerior, & acrior cautio; & probandorum numerus qui vicenarius, prouinciarum singulis designantur. Appetente hora, promulgandi nomina electorum, præsto sunt trecenti stipatores, totidemque aurigæ qui suæ adhuc ignaros sortis, & spem

inter metumque latitantes indagent, sed amicorum tunc indicio, inuentu faciles, equis impositi & pompa magna in Regiam deducti, excipiuntur inusitatis honoribus, & fuit olim cum ipse Rex sua illos cohonestaret præsentia; illic Præsidis manu Doctorum insignibus decorantur; & noui aliquid breuiter componunt, ex quo iteratis de cuiusque merito calculis trifariam diuisi, prærogatiua ut laudis sic honorum, & officiorum primi ferunt, & multo maiorem inter illos primus. Hos verò exinde Doctoratus eiusdem consortes trecentos, nexus amoris tam arctus colligat, ut si forent eodem progeniti patre, pertinetque hic amor ad eorum etiam propinquos, ipsosque examinatores quos venerantur parentum loco, & ab his vicissim omni ope & studio fouentur, ac tanti sunt quidem literæ apud Sinas. Verum & ad illas quoenique quid modo attingat, honorificè habetur, ornantur Calamodochi margaritis; inaurantur caræ; nobilitatem haudquaquam de decet compositio atramenti, & sculptura gemmarum ac lapidum in sigilla, quod ea nomen, cognomen, & dignitatem signantium, literis impressa contineant. Quin & sacrilegij instar sit si quis cartam quibusvis fortuitò inscriptam literis adhibeat in usus non dicam infames, sed profanos & viles. At enim quis credat militiæ gradus, eadem examinum religione dispensari, (competitorum inclusione prætermittam) nec iis tamen præesse censors, & iudices, bello trito, armisque confectos, sed tantum Literatos. Sedent in militum campestri meditatione Literati, dum eques, pedes, arcu, cursu, experimentum sui miles præber. ponunt militibus scripto respondendum hoc aut illo belli, & pugnae articulo, quid è re futurum censuri sint, quam suos in partem flexuri? quos optime omnium sensisse iudicat Literatus, ij gradu donantur militari; flocci enim arma, & bellum Sinensibus præ maiestate literarum, quibus pace ac bello fulciri totum imperium arbitrantur: quæ Literatorum administratio, cum nusquam alibi tam admirabilis legatur, explicanda est paulò distinctius.

58.
Examen Sin.
militare.

59.
Gubern. Sin.
Monarchica.

60.
Regis Sinar.
nomen, cul-
tus color,
maiest. in-
sign. &c.

Sinarum imperium iam inde ab annis quater mille penes vnum fuit; Reges tamen subinde beneficiarios habuit imperitantes quibusdam prouincijs. Verum decem & octo fluxere sæcula, ex quo, subactis iis penitusque deletis, rerum summa in vnum rediit. Nemo subiectos in populos ius habet, præter vnum, nemo tribunalia statuit, aut nummum percutit, vel quid aliud audet, quod supremam oleat potestatem. Hinc ille titulorum fastus quos illi attribuunt, Tienzum, hoc est cælo natum; Hoantim, supremum Monarcham, qui ferè in usu est; utque alios taceam qui omnes maiestatem sonant, & sanctimoniani, Vansaius in aula nominatur, quæ vox decem millia annorum significat, quos illi adprecantur dum eum nominant. Sedes regia, vrbs Pechin; sed eum nunc à populi oculis maiestas, aut metus subinuet suoque palatio claudit, ciuitatis instar amplissimo & omni ad stuporem admirabilitate operum, & deliciarum saturato. Verum hic sui à mortalium oculis